

ІНВЕСТУВАННЯ У РОЗВИТОК ЦУКРОБУРЯКОВОГО ВИРОБНИЦТВА

**СІРЕНКО О.В., СТ. ВИКЛАДАЧ, ПРИЙДАК Т.Б., ЗДОБУВАЧ,
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

В статті розглядається: поняття «інвестиції», «іноземних інвестицій», завдання держави в створенні сприятливого інвестиційного клімату, проблеми залучення інвестицій в цукробуряковий підкомплекс.

In the article examined: «investment concept», «foreign an investment», task of the state in creation of favorable investment climate, problem of bringing in of investments in a sugarcroburyakoviy sub complex

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах розвитку економіки України об'єктивно виникає потреба у великих іноземних інвестиціях, а особливо у сільське господарство. У більшості розвинених країн (США, Німеччині, Франції, Великобританії) каталізатором інвестиційної активності став саме іноземний капітал, який відіграв активну роль у розвитку та структурній перебудові економіки. Останніми роками ця тенденція є особливо характерною для економіки індустріальних країн Південно-Східної Азії.

Україні слід використати досвід цих країн для залучення на взаємовигідних умовах прямих іноземних інвестицій з метою вирішення завдань структурної трансформації вітчизняної економіки, розвитку імпортозамінних виробництв і послідовного нарощування експортного потенціалу. Поняття "інвестиції" є чи не найуживанішим поняттям в економічній літературі. Огляд періодичних видань, як зарубіжних, так і вітчизняних, свідчить про винятковий інтерес дослідників до цієї ключової економічної категорії. Але детальніший аналіз переконує нас у тому, що економічна наука на сьогодні не виробила універсального визначення категорії "інвестиції", яке відповідало б потребам як теорії, так і практики.

Аналіз досліджень і публікацій. Цим питанням присвячені

праці відомих вчених О.С. Богатиренка, В.І. Бойко, В.П. Білаш, Ю.Д. Білика, П.П. Борщевського, В.П. Галушко, М.Я. Дем'яненко, О.С. Зайця, П.Т. Саблука, О.М. Шпичака та інших.

В науковій літературі існує багато модифікацій поняття "інвестицій", поява яких зумовлена специфікою та традиціями економічних шкіл та течій.

Цілі. Термін "інвестиції" першочергово ототожнюється з латинським "investire", що означає "вкладати" або з англійського "investments", що означає "капітальні вкладення". Закон України "Про інвестиційну діяльність" намагається найповніше визначити сутність інвестицій: " Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект".

Іноземні інвестиції, як правило, здійснюються в різних формах, але основні – це державні та приватні інвестиції. Державні іноземні інвестиції здійснюються в національних інтересах, тому отримання прибутку не є їх головною метою. Приватні іноземні інвестиції включають у себе прямі, портфельні, кредитні та інші види. Співвідношення прямих і портфельних інвестицій визначає роль іноземного капіталу в економіці країни. Україна в теперішній час знаходиться на шляху всебічних економічних перетворень, а за таких умов налагодження стабільного інвестиційного процесу є справою особливого значення.

Головне в інвестиційному процесі – це наявність джерел фінансування, раціональне використання інвестицій та повернення юридичним та фізичним особам.

Виклад основного матеріала. Географічне положення України сприяє інвестиційним потокам завдяки її близькості як до Європи (через нових членів ЄС), так і до Центральної Азії і, звичайно, Росії. Чорноморські порти, які не замерзають, дозволяють транспортувати вантажі з південних до північних країн, із країн Балтії до Чорного моря і далі – на Близький Схід. До цього можна додати, безумовно, й сухопутні кордони з 8 країнами і понад 2700 – кілометрову берегову лінію. Причому все це розташовано в самому центрі Європи і визначає природні

конкурентні переваги.

Таким чином, в Україні вигідно розвивати виробництво як для внутрішнього ринку з його високим попитом, так і для експорту в різних напрямках. Це формує подвійну перевагу, оскільки існує можливість будівництва великих заводів для подальшого продажу частини продукції на місці, а іншої – для вивезення за кордон.

На здійснення іноземного інвестування в Україну впливає безліч факторів. Науковцями, які досліджують проблему іноземного інвестування в Україні, окремо не виділяють фактори впливу на здійснення іноземних інвестицій.

Базуючись на переліку факторів, що визначають розвиток малих форм підприємництва, розвиток іпотечного кредитування в Україні та розвиток інвестиційної діяльності запропоновано такі фактори, які впливають на здійснення іноземного інвестування в Україні (рис. 1).

Завданнями держави в створенні сприятливого інвестиційного клімату є:

- проведення централізованої оцінки податкоспроможності регіонів і визначення механізму оподаткування на підставі цієї оцінки;

- розробка та використання обґрунтованих податкових пільг для підприємств та осіб, які впроваджують інноваційну та інвестиційну діяльність;

- здійснення бюджетної підтримки інвестицій у різних формах (централізовані бюджетні капіталовкладення, бюджетні кредити, інвестиційні премії тощо);

- проведення стимулюючої амортизаційної політики щодо підприємств незалежно від форми власності.

Це дуже важлива проблема з точки зору джерел інвестиційних ресурсів. Насамперед треба відмовитися від оподаткування доходу, який виникає внаслідок індексації вартості основних фондів, ввести диференційовану норму прискореної амортизації, скасувати понижуючий коефіцієнт амортизаційних відрахувань і перерахування частини амортизаційних відрахувань до бюджету. Відобразимо обсяги ПІВ в регіони України (табл. 1)

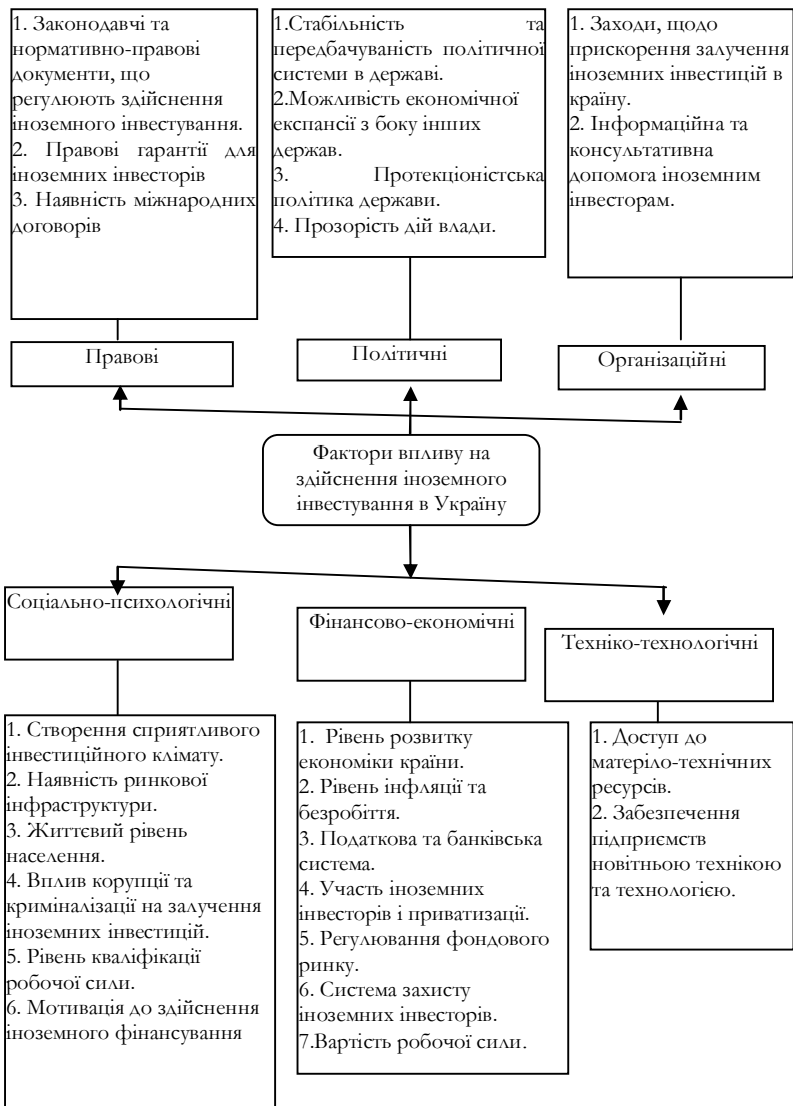

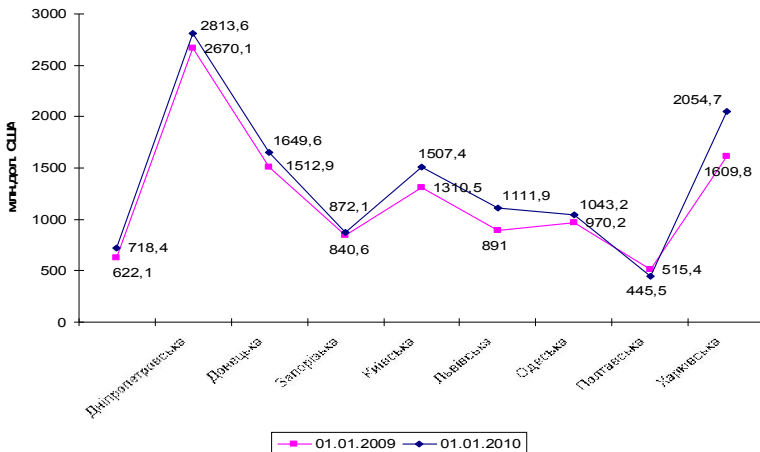
Рис. 1. Фактори впливу на здійснення іноземного інвестування в Україні

Таблиця 1

**Обсяги ПІІ в регіони України за 2008 – 2009рр.
(млн. дол. США)**

Регіони України	ПІІ станом на 01.01.2009р.	ПІІ станом на 01.01.2010р.
АРК	622,1	718,4
Дніпропетровська	2670,1	2813,6
Донецька	1512,9	1649,6
Запорізька	840,6	872,1
Київська	1310,5	1507,4
Львівська	891	1111,9
Одеська	970,2	1043,2
Полтавська	515,4	445,5
Харківська	1609,8	2054,7

За даними табл. 1 зобразимо наступну динаміку протягом 2009 та 2010 років залучення прямих іноземних інвестицій основних регіонів України (рис. 2).

**Рис. 2. Прямі іноземні інвестиції
в основні регіони України за 2009 – 2010рр.**

В узагальненому плані збалансованість природно - економічному потенціалу і пропозиції можливе за умови матеріалізації дії сукупності різноманітних факторів, що, з одного боку, забезпечують збагачення природно - економічного потенціалу, а з іншого – його раціональне й ефективне використання, відповідно формуючи пропозицію. Збалансування всіх складових у формуванні «природно - економічний потенціал – пропозиція» створить сприятливі умови для використання потенційних можливостей галузі. Пропозиція обсягів цукрових буряків за нашими розрахунками може досягти як мінімум 65-70млн. т, та виробництво 8-8.5 млн. т цукру. Для цього потрібні доступні за ціною кредитні ресурси та інвестиції, сума яких забезпечила б техніко-технологічні умови вирощування й збирання цукрових буряків. Це достатня кількість насіння рахованих високоврожайних цукристих сортів і гібридів вітчизняного походження. Достатні обсяги внесення мінеральних добрив у раціональному співвідношенні поживних речовин за елементами живлення, інтегрована система захисту рослин і ґрунтів, технічні засоби – високопродуктивна техніка й обладнання, тобто, всі ті складові, що забезпечують впровадження новітніх енерго-, ресурсозберігаючих технологій у буряківництві та цукроварінні.

В економіці України призупинився спад сільськогосподарського виробництва. Для стабілізації цього процесу і попередження депресивного стану в аграрно-промисловому виробництві необхідно активізувати інвестиційну діяльність на всіх рівнях управління економікою взагалі, зокрема, у кожному продуктовому підкомплексі, кожному господарстві, по кожному напрямку формування й функціонування дійового капіталу: виробничого капіталу людини, фінансового капіталу. Виходячи з цього, необхідно визначити потребу в інвестиціях на розвиток одного з найінтенсивніших виробництв - цукробурякового. Обсяги потреби в інвестиціях у цукробурякове виробництво будуть неоднаковими у кожному господарстві й залежатимуть від рівня оснащеності основними виробничими засобами, їх зношеності.

При цьому реалізація інвестиційних проектів має

забезпечити підвищення конкурентоспроможності виробництва товарної продукції та сприяти:

- активізації розвитку галузі на основі інвестиційно – інноваційних процесів в організації виробництва й техніко – технологічному оснащенні, що є передумовою високої культури господарювання та науково-обґрунтованої системи землеробства;

- раціональному поєднанню галузей, їх оптимального співвідношення, що є основою ефективного розвитку кожної з них та їх сукупності в цілому;

- розширенню географії ринку цукру й цукристих продовольчих продуктів і напрямів та каналів їх використання;

- активізації розвитку ринкової інфраструктури, важливішої ланки прискореного товарообороту й просування продукції цукробурякового виробництва до споживача;

- впровадженню стимулюючої взаємодії відносин власності й економічного інтересу трудових колективів і кожного зокрема в одержанні ефективного кінцевого результату.

Інвестиційну стратегію розвитку цукробурякового виробництва розробляють на визначений період.

Основними її перспективними напрямками з позицій максимальної ефективності мають бути:

- удосконалення відтворювальної структури капіталовкладень у напрямі підвищення рівня – технологічного переоснащення галузі й утвердження інноваційної моделі її розвитку;

- пріоритетні інвестування капітальних вкладень у технологічні комплекси (системи машин і обладнання), що сприяють зниженню енерго- та ресурсомісткості виконання технологічних операцій і процесів та забезпечують необхідну якість їх виконання, зменшують навантаження на ґрунти, не руйнуючи їх структури;

- збалансованість інвестиційного процесу в галузі за напрямками, формами та джерелами інвестування.

Отже, стратегічна мета інвестиційної діяльності знаходиться у тісному взаємозв'язку з життєвим циклом технологічної системи машин і механізмів та із загальною стратегією економічного розвитку галузі, продуктового підкомплексу чи підприємства. Досвід розвитку цукробурякового виробництва в економічно

розвинутих країнах світу, історичний вітчизняний досвід і сучасний стан розвитку галузі в окремих сільськогосподарських підприємствах свідчить про те, що галузь буряківництва має невичерпні резерви свого розвитку. Буряківництво – одна з небагатьох галузей, що за рівнем використання природно-економічного потенціалу є найбільш інтенсивною і для свого відродження потребує певних інвестицій.

Висновки. Визнання потреби в інвестиціях у розвиток цукробурякового виробництва пов'язано з відпрацюванням і прийняттям на високому державному рівні стратегії розвитку цукробурякового підкомплексу у взаємозв'язку із стратегією розвитку аграрно-промислового комплексу в цілому на окреслені періоди його розвитку: короткостроковий (до 1 року), середньостроковий (до 3 років), довгостроковий (понад 3 років) в контексті науковообґрунтованої стратегії соціально-економічного розвитку країни.

Така постановка питання зумовлюється необхідністю:

1) визначення місця й динаміки цукробурякового виробництва в економіці країни;

2) науково-обґрунтованого розміщення й оптимальної концентрації посівів цукрових буряків у структурі посівних площ за зонами, регіонами, господарствами та виробництва цукрових буряків на перспективу, що є одним із показників для визначення потреби в інвестиціях і важливішим чинником підвищення конкурентоспроможності кінцевої продукції;

3) визначення оптимальної потреби матеріально-технічних ресурсів, що необхідні для своєчасного та високоякісного здійснення технологічних операцій й одержання запланованих обсягів виробництва продукції;

4) визначення потреби в кваліфікованій робочій силі та спеціалістах-професіоналах своєї справи і, при необхідності, розрахунку потреби в інвестиціях на їх підготовку і перепідготовку;

5) опрацювання системи заходів, їх організацій та проведення щодо стимулювання підвищення попиту на цукор і цукристі продовольчі товари, розширення ємності внутрішнього аграрно-продовольчого ринку та його сегментів за споживачами і організації й удосконалення ринкової інфраструктури для

забезпечення стабільного розвитку;

б) активізації цілеспрямованої роботи вітчизняних машинобудівельних підприємств, котрі займаються виготовленням високопродуктивних й енергоощадних сільськогосподарських машин і технологічного обладнання для виконання всіх технологічних операцій у буряківництві і цукроварінні;

7) організації науково-дослідних і конструкторських робіт щодо розробки новітніх ресурсощадних технологій з виробництва цукрових буряків, цукру, ефективного використання цукру й супутньої продукції цукроваріння також на технічні цілі з метою одержання інноваційного продукту, що відповідатиме потребам споживачів і забезпечуватиме екологічно чисте природне середовище;

8) забезпечення в необхідних обсягах галузей харчової та переробної промисловості цукром вітчизняного виробництва, що використовується для виготовлення широкого асортименту продовольчої продукції, для якої цукор є технологічним консервантом чи компонентом при виробництві;

9) розробки обґрунтованого балансу виробництва і споживання цукру за роками, регіонами, в основі якого має забезпечення формування достатніх фондів споживання, включаючи регіональні й міжрегіональні, та створення експортних продовольчих ресурсів цукру і цукристих продуктів;

10) організація науково-дослідних робіт із виробництва ефективних високопродуктивних сортів і гібридів цукрових буряків та розвитку товарного насінництва для забезпечення сільськогосподарських підприємств інноваційною продукцією.

Література.

1. Імас Є. В. Розвиток цукробурякового виробництва та ринку цукру в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. доктора економ. наук.: спец. 08.07.02. «економіка сільського господарства і АПК»/Є. В. Імас. – К.. 2004.- 43с.

2. Саблук П. Т. Цукробурякове виробництво України: проблеми відродження, перспективи розвитку./ Саблук П. Т., Коденська М. Ю. - К.:ННЦ ІАЕ, 2007. - 390с.

3. Макконнелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика.-М.: ИНФРА-М, 2006.-940с.